

Analýza vybraných ekonomických a sociálnych problémov Ukrajiny

Analysis of Some Economic and Social Problems of Ukraine

Ján VRAVEC, Michaela MIŠENKOVÁ

Abstrakt

Článok pojednáva o vybraných ekonomických a sociálnych problémoch súčasnej Ukrajiny. Ukrajinská spoločnosť a najmä ekonomika prechádza zložitým transformačným procesom. V rámci transformačného procesu vzniká veľké množstvo rôznych ekonomických a spoločenských problémov, ktoré determinujú súčasný a predovšetkým budúci vývoj tejto krajiny. Ukrajinská spoločnosť a ukrajinská ekonomika sa dostali do vážnych problémov najmä v priebehu roka 2014 a nasledujúcich. Mnohé problémy a nedostatky majú chronický charakter a ich riešenie je veľmi zložitá a finančne nákladná. Anexia Krymu a občianska vojna na Donbase spôsobili obrovskú nestabilitu a ekonomické problémy, ktoré je nevyhnutné riešiť v prospech obyvateľov Ukrajiny.

Kľúčové slová

Ukrajinská ekonomika, ukrajinská spoločnosť, sociálne problémy Ukrajiny

Abstract

The article deals with the selected economic and social problems of the present Ukraine. The Ukrainian society and especially economy is undergoing a complex transformation process. Within the transformation process, a large number of different economic and social problems arise, which determine the current and, above all, future development of this country. Ukrainian society and the Ukrainian economy have come to serious problems, especially during 2014 and the following years. Many problems and shortcomings are of chronic nature and their solution is very complex and costly. The annexation of the Crimean peninsula and the civil war in Donbas has caused tremendous instability and economic problems that need to be resolved for the benefit of the Ukrainians.

Key words

Ukrainian economy, Ukrainian society, social problems of Ukraine

JEL Classification: E61, N14

Úvod

Ukrajinská spoločnosť a ekonomika sa v ostatných rokoch dostala do vážnych problémov a väčšina zo 45 miliónov obyvateľov si želá reformy, ktoré vyriešia dlhotrvajúce ekonomické a sociálne problémy krajiny. V stávke je veľmi veľa, pretože podstatou je ďalšie smerovanie Ukrajiny, ktorá sa môže približovať k štátom Európskej Únie alebo sa opäť vráti pod vplyv Ruskej federácie. Ukrajinská spoločnosť a ekonomika je stále veľmi zraniteľná a nestabilná, pričom budúci vývoj sa dá prognózovať len veľmi ťažko.

Ukrajina má veľký potenciál pre svoj budúci ekonomický rozvoj a rast. Táto východoeurópska krajina má obrovské zásoby uhlia, dreva a iných surovín, rovnako tak má úžasné úrodnú černoziem, ktorá predstavuje potenciál pre rozvoj efektívneho a výnosného poľnohospodárstva. Pobrežie Čierneho mora má potenciál na rozvoj aktívneho cestovného ruchu, rovnako ako panenská príroda Zakarpatskej Ukrajiny. Historické pamiatky Kyjeva, Odesy, Ľvova a iných ukrajinských miest môžu prilákať veľké množstvo zahraničných turistov. Podmienkou rozvoja turizmu je však zlepšenie infraštruktúry, dopravného systému, ubytovacích a stravovacích zariadení. Ďalším pozitívom ukrajinskej ekonomiky je veľké množstvo kvalitnej, vzdelanej a pomerne lacnej pracovnej sily, ktorá by mohla okrem iného prilákať aj zahraničných investorov najmä z EÚ, USA a Číny. No kvôli zlej ekonomickej a spoločenskej situácii opúšťa veľa mladých a vzdelaných Ukrajincov svoju vlasť a usilujú sa uplatniť v zahraničí. Určitou nevýhodou pre ekonomický rast je veľkosť krajiny, pretože malé krajiny majú obvykle pružnejšiu ekonomiku v porovnaní s veľkými krajinami.

Ukrajina sa dostala do hlbokjej ekonomickej aj spoločenskej recesie na jar roku 2014. Príčiny je možné hľadať najmä v nestabilnej politickej a ekonomickej situácii krajiny. Anexia Krymu a občianska vojna na Donbase odohnala množstvo zahraničných investorov

a spôsobilá obrovskú nestabilitu ukrajinského hospodárstva.

K tomu je potrebné prirátať aj katastrofický stav národného hospodárstva, vysokú mieru korupcie v štátnej správe, vysokú zadlženosť a nezamestnanosť.

Paradoxne, na tejto spoločenskej a ekonomickej nestabilite získali regióny na západnej Ukrajine, ktoré boli pred Majdanom skôr tieňom oveľa bohatšieho východu Ukrajiny. Množstvo podnikateľských subjektov a dobre zarábajúcich podnikateľov sa presťahovalo do Kyjeva, Lvova či Užhorodu s nádejou na bezpečnejší život. Lvov sa tak z chudobnej metropoly stal významným centrom ekonomického rastu a od roku 2014 prežíva stavebný a podnikateľský boom. V menšom rozsahu sa to dá povedať aj o územiach, hraničiacich so Slovenskom, Maďarskom a Poľskom. Rozvoj Užhorodu či Lvova je však skôr výnimkou, nečakaným pozitívnym efektom celoštátnej politickej a ekonomickej krízy. V rokoch 2014 až 2015 sa ukrajinský HDP znížil o 20%, hrivna sa znehodnotila dva a pol násobne, inflácia v roku 2015 dosahovala 43%. Priemerná reálna mzda Ukrajincov sa v prepočte na eurá znížila viac ako dvojnásobne.

“Oligarchizácia“ ukrajinskej spoločnosti a ekonomiky

Ukrajina prezentuje svoju snahu nasmerovať vývoj ekonomiky a celej spoločnosti smerom k EÚ a NATO. No Ukrajina zostáva stále krajinou, ktorú riadia oligarchovia a im podriadení a často skorumpovaní politici. Oligarchia (slovo má grécky pôvod) predstavuje formu vlády, kde sa k moci dostáva úzka skupina bohatých a vplyvných osôb. Často sa jedná o najbohatších ľudí na území danej krajiny, ktorí majú dominantné postavenie v politickej, ekonomickej a bezpečnostnej sfére. V minulosti sa oligarchovia k moci dostali násilným spôsobom, príkladom môže byť antická Sparta, Rímska ríša a pod. V súčasnosti sa oligarchické skupiny dostávajú k moci demokratickejšie vďaka svojej ekonomickej sile, vlastníctvu masmédií a korupcii v politickom systéme krajiny.

Ukrajinskú oligarchiu predstavuje pomerne malá skupina silných a vplyvných mužov, ktorí nekompromisne presadzujú svoje ekonomické záujmy a často aj osobné mocenské ciele. Vážnym problémom ukrajinskej spoločnosti je fakt, že Ukrajincom sa doposiaľ nepodarilo rôzne oligarchické skupiny eliminovať, namiesto toho sa rozhodli v ich sporoch podporovať raz tú a inokedy úplne inú stranu. To znamená, že revolučné zmeny v skutočnosti neskončili

a boj o politickú a ekonomickú moc kontinuálne prebieha až do dnes. Medzi najvplyvnejších oligarchov na ukrajinskej politickej a ekonomickej scéne patria mená ako:

- **Rinat Achmetov** je najväčší ukrajinský oligarcha s odhadovaným čistým majetkom vo výške od 10 do 15 miliárd amerických dolárov. Achmetov mal vzťah s oboma stranami ukrajinského konfliktu. S bývalým prezidentom Ukrajiny ho spájalo osobné priateľstvo a v posledných rokoch sa usiluje nadviazať kontakty s novým politickým vedením Ukrajiny. Achmetov vlastní viacero priemyselných podnikov a uholných baní na Donbase a v okolí prístavu Mariupol'. Počas povstania proti bývalému prezidentovi V. Janukovičovi zachovával neutralitu. Po začatí občianskej vojny na východe Ukrajiny vyslal do oblastí postihnutých ozbrojenými stretmi niekoľko humanitárnych konvojov. Vojna na Donbase ťažko doľahla na aktíva Achmetova, Bloomberg uvádza, že jeho imanie sa zmenšilo len za jeden rok vojny o viac ako 20%. Oligarcha R. Achmetov vypadol dokonca z rebríčka stovky najbohatších ľudí sveta.
- **Igor Kolomojskij a Henadij Boholyubov** sú ukrajinskí miliardári, ktorí vlastnia spoločnosť Privat Group. Do ich portfólia patria najväčšie banky Ukrajiny a držia si významné podiely aj v iných priemyselných odvetviach, vrátane médií a energií. Ukrajinsko-cypersko-izraelský oligarcha Kolomojskij je zároveň bývalým guvernérom oblasti Dnepropetrovsk. Druhý najbohatší muž súčasnej Ukrajiny nie je len jeden zo spoluvlastníkov ukrajinskej Privat Banky, ale do jeho portfólia patrí aj športový klub FC Dnipro Dnepropetrovsk. Oligarcha sa angažuje aj v ukrajinskej politike, v roku 2016 ho zvolil za predsedu strany UKROP. Kolomojskij mal blízko k politike predstaviteľov ako sú Kličko, či Juščenko. Kolomojskij má však zároveň vážne politické a ekonomické konflikty s novým ukrajinským vedením, predovšetkým s prezidentom Porošenkom.
- **Dmytro Firtaš** disponuje majetkom, ktorého hodnota sa podľa rôznych zdrojov odhaduje na 3 až 5 miliárd dolárov. Väčšinu majetku získal z obchodu s plynom a v chemickom priemysle. Oligarcha D. Firtaš patril do skupiny ľudí, ktorí podporovali bývalého prezidenta Janukoviča. Neskôr sa avšak objavili informácie, že podporuje aj súčasného primátora Kyjeva V. Klička. Ako vyplýva z mediálnych informácií Firtaš údajne spoločne s dvoma ďalšími osobami riadil skupinu, ktorá prostredníctvom

subjektov so sídlami na Cypre a Panenských ostrovoch realizovala pranie špinavých peňazí v objeme asi desiatich miliónov eur.

- **Sergej Kurčenko** je na Ukrajine často prezentovaný ako mediálny magnát a kráľ ukrajinského plynu, dlhodobo ovládal veľa tlačových médií v krajine. Má významný podiel na trhu so zemným plynom, ropou a ropnými produktmi. Kurčenko je medzi oligarchami, voči ktorým uvalila sankcie aj EÚ. Sergej Kurčenko patril medzi najvplyvnejších ľudí Ukrajiny, hoci má len tridsať rokov. Ide o typický príklad “ukrajinského sna“, keď sa z poslíčka stal oligarchom. V súčasnosti sa jeho majetok odhaduje na 3 miliardy dolárov. Jeho meno sa objavilo aj medzi tými, ktorým zmrazili účty vo švajčiarskych bankách.
- **Viktor Pinčuk** sám seba prezentuje ako zberateľa umenia, ktorý je silným stúpencom Ukrajiny v smerovaní k európskej integrácii. Tento oligarcha má významné obchodné väzby aj na Ruskú federáciu. Viktor Pinčuk vlastní aj významnú spoločnosť Interpipe. Oligarcha Pinčuk so značkou Interpipe a majetkom odhadovaným na 1,6 miliárd sa venuje širokému spektru priemyslu – od oceliarstva, cez sektor služieb, až po médiá. Politicky a spoločensky má úzke vzťahy s bývalým prezidentom Leonidom Kučmom, pretože je jeho zaťom.
- **Petro Porošenko** má významné postavenie nie len ako politik, ale zároveň je známy pre svoje podnikateľské aktivity najmä v oblasti výroby cukrovínok a čokolády. Porošenko pochádza z Odeskej oblasti na juhu Ukrajiny. Vyštudovaný ekonóm v divokých deväťdesiatych rokoch zbohatol na predaji kakaových bôbov a neskôr investoval do spoločností na výrobu cukrovínok a sladkostí. Dodnes mu zostala prezývka “Čokoládový kráľ”. Petro Porošenko zastával aj viaceré exekutívne funkcie vrátane guvernéra ukrajinskej národnej banky a v rokoch 2009-2010 bol ministrom zahraničných vecí. Vo vláde dnes už zosadeného prezidenta V. Janukoviča, zastával aj pozíciu ministra pre obchod a hospodársky rozvoj. V roku 2014 kandidoval na post ukrajinského prezidenta v predčasných voľbách. Ukrajinských voličov si získal najmä sľubmi o reformách a priblížení sa krajiny k Európskej únii. V prezidentských voľbách zvíťazil už v prvom kole so ziskom 55% hlasov.

Analytický pohľad na ekonomické a sociálne problémy Ukrajiny

Po revolučných zmenách, ktoré prebehli na Majdane v roku 2014, sa ukrajinská ekonomika a spoločnosť dostala do vážnej krízy. Tento ekonomický a spoločenský vývoj sa odzrkadlil aj na ekonomickej a sociálnej situácii ukrajinského obyvateľstva. Kríza má viacero príčin a dôsledkov, medzinárodnopolitické postavenie Ukrajiny sa zhoršilo a mnohé problémy sa prehĺbili. Občianska vojna na východe krajiny, enormný rast cien, prepád priemyselnej produkcie a zhoršenie ekonomických a politických vzťahov s Ruskom priviedlo ukrajinskú ekonomiku takmer k bankrotu. No už v roku 2013 sa ukrajinská ekonomika ocitla v recesii a očakávalo sa, že kvôli poklesu devízových rezerv štátu, Ukrajina nebude zvládať splácať svoje zahraničné záväzky. V tomto období ratingová agentúra Moody's zmenila rating Ukrajiny na Caa, čo predstavuje "významné rizika".

Rôzne príčiny a dôvody, ako napr. strata výrobných kapacít v Doneckej a Luhanskej oblasti, strata ruského trhu kde smeroval ukrajinský export, zvýšené náklady na armádu, zlé ekonomické rozhodnutia vlády, priviedli Ukrajinu ku značnému zníženiu priemyselnej produkcie v roku 2014 a najmä v roku 2015. Ekonomické problémy a politická nestabilita následne spôsobili odliv zahraničných investícií. Na ukrajinskú ekonomiku, spoločnosť, aj na životnú úroveň bežných obyvateľov krajiny veľmi ťažko dopadli reformy realizované na základe požiadaviek a odporúčaní medzinárodných finančných inštitúcií.

Makroekonomické ukazovatele a finančná situácia sa na Ukrajine až do konca roku 2015 vyvíjali veľmi nepriaznivo, až tragicky. Hrubý domáci produkt Ukrajiny podľa štatistík Svetovej banky medzi rokmi 2013 až 2015 kontinuálne klesal – v prvej polovici roku 2015 pokles dosiahol 16%. No ani rok 2016 nepriniesol radikálne zlepšenie ekonomickej situácie Ukrajiny, v roku 2016 sa HDP zvýšilo len o jedno percento. Prognózy pre rok 2017 uvádzajú zhruba dvojpercentný rast HDP ukrajinskej ekonomiky, ak nenastanú neočakávané udalosti. V HDP na obyvateľa sa Ukrajina zaradila na 113. miesto na svete, medzi rozvojové krajiny ako sú Egypt, Namíbia, Líbya, Maroko a pod.

Tab. 1. Poradie krajín podľa hodnoty HDP na 1 obyvateľa v USD v roku 2016

Poradie krajín v HDP na obyvateľa podľa MMF		HDP na obyvateľa v USD
1.	Katar	127 660 USD
2.	Luxembursko	104 003 USD
3.	Singapur	87 855 USD
39.	Slovensko	31 339 USD
43.	Poľsko	27 764 USD
48 .	Rusko	26 490 USD
72.	Botswana	17 042 USD
90.	Egypt	12 554 USD
100.	Namíbia	11 290 USD
110.	Líbya	8 678 USD
112.	Maroko	8 330 USD
113.	Ukrajina	8 305 USD

Zdroj: podľa štatistík IMF

Rast spotrebiteľských cien patrí medzi ďalšie vážne ekonomické problémy súčasnej Ukrajiny. Dramatický rast spotrebiteľských cien, spôsobený znehodnotením ukrajinskej hrivny, skokovým zvýšením cien energií a nájomného spôsobili prudký rast inflácie. Na konci roka 2015 dosiahla inflácia na Ukrajine medziročný rast až 45%. V roku 2016 sa rast cenovej hladiny spomalil na 12,5%. Tento nepriaznivý vývoj cenovej hladiny zasiahol najmä nízko príjmové skupiny obyvateľstva, nezamestnaných a mladé rodiny s deťmi.

Štátny rozpočet Ukrajiny sa podarilo zastabilizovať vďaka pomoci od medzinárodných inštitúcií. Dlh verejných financií Ukrajiny dosahuje okolo 80% HDP, priemerná mzda sa podľa ukrajinského štatistického úradu v priebehu roka 2016 pohybovala na úrovni 6000 UAH, čo predstavuje okolo 200 EUR. Priemerná výška starobného dôchodku na Ukrajine

dosahuje 1700 UAH, čo predstavuje 50 EUR. V roku 2017 by sa mali prvý krát od roku 2012, dôchodky zvyšovať. Miera chudoby na Ukrajine sa podľa merania a metodológie Svetovej banky zvýšila z 15% v roku 2014 na 22% v roku 2016.

Nezamestnanosť na Ukrajine sa podľa údajov Svetovej banky z 7,2% v roku 2013 zvýšila na 10% v roku 2016, doteraz zostáva prakticky bez zmien. Závažným problémom je aj veľké množstvo presídlencov, v roku 2016 evidovalo ukrajinské Ministerstvo sociálnych vecí na 1,7 miliónov vnútorných presídlencov v rámci krajiny. Títo ľudia boli nútení opustiť svoje domovy predovšetkým vzhľadom na bojové akcie prebiehajúce na východe Ukrajiny.

Vážnym sociálnym problémom Ukrajiny je financovanie zdravotníctva. Dôvodom je aj fakt, že Ukrajina nemá systém zdravotného poistenia a zdravotná starostlivosť sa financuje priamo zo štátneho rozpočtu. Ako uvádzajú médiá základným zdrojom na financovanie zdravotníctva je 18% daň z príjmov fyzických osôb, ktorú odvádza len 50% ekonomicky aktívneho obyvateľstva Ukrajiny. Zdravotníctvo krajiny je vo veľmi zložitej ekonomickej situácii a nedokáže zabezpečovať plnohodnotnú zdravotnú starostlivosť. V roku 2013 medzinárodná organizácia UNICEF zaradila Ukrajinu medzi krajiny s vysokým rizikom výskytu detskej obrny, vysoký je aj výskyt tuberkulózy, AIDS a iných prenosných chorôb. Priemerný vek dožitia na Ukrajine je 71 rokov a podľa rebríčka WHO je Ukrajina až na 104. mieste na svete.

Ekonomická a politická nestabilita, občianska vojna a zlé sociálne podmienky vedú k tomu, že veľa mladých ľudí už Ukrajinu opustilo a ďalší o tom uvažujú. V prieskume Kyjevského medzinárodného sociologického ústavu (KIIS), ktorý sa uskutočnil na začiatku novembra 2016, odpovedalo na otázku: „Ako hodnotíte sociálne-ekonomickú situáciu Ukrajiny?“ 82,4 % respondentov negatívne. Správa International Organization for Migration (IOM) uvádza, že nájsť si prácu v zahraničí plánovalo na jar roku 2015 okolo 8% Ukrajincov. Podľa tej istej správy v roku 2015 už v zahraničí pracovalo okolo 700 000 Ukrajincov. Ide predovšetkým o mladých ľudí vo veku 25–35 rokov. Správa IOM uvádza, že priemerný príjem emigranta je štvornásobný oproti bežnému príjmu pracujúceho na Ukrajine. Povzbudzujúcim javom je skutočnosť, že Ukrajinci pracujúci v zahraničí, najmä v EÚ a Ruskej federácii posielajú domov ročne okolo troch miliárd USD.

Diskusia

Základným dôvodom na politické a spoločenské zmeny na Ukrajine bolo nielen úplne zmeniť geopolitickú orientáciu krajiny, ale najmä krajinu zreformovať, zmodernizovať a priblížiť ju štandardom platným v EÚ. Všetko to boli viac či menej oprávnené požiadavky obyvateľstva Ukrajiny. Ako problém sa však javí skutočnosť, že reformy realizovali a realizujú až veľmi často staronoví politici v spojení s ukrajinskou oligarchiou a jej regionálno-klanovými štruktúrami. Vláda Arsenijeja Jaceňuka a ani vláda jeho nasledovníka Volodymyra Hrojsmana nezačali s radikálnymi ekonomickými a spoločenskými reformami práve najlepšie a dôsledky na seba nenechali dlho čakať.

➤ Ekonomické reformy na Ukrajine

Nedokončené a problémové ekonomické reformy, nadmerná ekonomická korupcia a finančne náročné reformy armády a bezpečnostného aparátu, predstavujú významnú zložku reformnej politiky súčasného ukrajinského prezidenta Petra Porošenka. Ukrajinská vláda a administratíva presadili aspoň čiastočnú makroekonomickú stabilizáciu, ale za cenu nárastu verejného dlhu krajiny, zadlžovania sa v zahraničí a zvyšovania cien energií, zvyšovania cien tovarov a služieb pre obyvateľstvo. Ukrajinský HDP na osobu sa v roku 2016 významne prepadol, podľa tohto ukazovateľa sa Ukrajina zaradila medzi rozvojové krajiny tretieho sveta. Nezastavil sa ani pokles reálnych príjmov obyvateľov Ukrajiny a ich sociálne zabezpečenie sa výrazne zhoršilo. Kúpna sila, kvalita života a sociálne istoty Ukrajincov sa v rokoch od revolúcie na Majdane značne zredukovali. Toto všetko nie je len výsledkom zbabraných reforiem, ale ukrajinská ekonomika sa nachádza aj vo veľmi nepriaznivom cykle, ktorý sa začal už v roku 2008 a súvisí s globálnou hospodárskou krízou.

➤ Liberalizácia cien

Z hľadiska obyvčajného Ukrajinca sa ekonomické reformy týkajú najmä cenovej liberalizácie komunálnych služieb, vrátane dlho dotovanej – t. j. netrhovej – ceny zemného plynu dovážaného z Ruskej federácie. Cenová liberalizácia znamená postupný rast cenovej hladiny na základné tovary a služby, ktoré sú od apríla 2015 rozdelené do piatich etáp, ku ktorým bola Ukrajina v podstate dotlačená geopolitickou situáciou a medzinárodnými finančnými inštitúciami. Rast cenovej hladiny veľmi negatívnym spôsobom ovplyvní najmä sociálny zmier a nárast sociálneho napätia. Zdražovanie taríf na energie a bývanie je dnes

jedným z veľmi konfliktných tém v ukrajinskej spoločnosti a na jej politickej scéne. Bývanie a služby s ním spojené boli na Ukrajine v minulosti dotované a ich liberalizácia je veľmi bolestivým procesom.

➤ **Decentralizácia Ukrajiny**

Ku klasickým príkladom zbabraných ukrajinských reforiem patrí decentralizačná reforma. Z decentralizáciou krajiny začal už V. Juščenko a po ňom pokračoval V. Janukovič, urobilo sa veľa analýz a nakoniec z toho nebolo nič pozitívne. Aj v súčasnom období sú vkladané veľké nádeje do procesu decentralizácie, že sa konečne podarí presunúť právomoci smerom k regiónom a ľuďom. Vzorom pre Ukrajinu bola úspešná administratívno-územná reforma v Poľsku v rokoch 1990 a 1997–1998. Na Ukrajinu pozvali aj poľských expertov, ktorí sú však z doterajších výsledkov sklamaní. Tak isto reformu vníma väčšina obyvateľov Ukrajiny, ako reformu kde je veľa slov a žiadny reálny výsledok. Odborníci na štátnu správu, miestny aktivisti a regionálni politici verejne kritizujú vládu za príliš pomalé tempo reforiem, celkovo poukazujú na to, že sa síce veci konečne pohli dopredu no veľmi pomalým tempom. Proces odštartoval v decembri 2016, kedy sa uskutočnili prvé voľby do nových orgánov samosprávy. Rok 2017 bude kľúčovým pre úspech reformy, keď nové samosprávne obce a regióny budú žiť nielen s novými právomocami, ale aj s novými, oveľa väčšími rozpočtami.

➤ **Legislatíva, súdnictvo a prokuratúra**

Legislatívny proces sa postupne v novom parlamente naštartoval, hoci vzniká veľké množstvo problémov a nedostatkov. Na druhej strane sa ešte vôbec nezačala veľmi potrebná reforma skorumpovaného súdnictva, prokuratúry a colnej správy. Absenciu reforiem v tejto oblasti môžu pocítiť na vlastnej koži aj Slováci, ktorí sa často presvedčia o skutočnosti, že na Ukrajinu je lepšie necestovať autom. Pohraničné alebo bezpečnostné zložky si veľmi často pýtajú úplatky, aj keď zahraniční vodiči nič neporušili. Vážnym právnym excesom je aj legislatíva, ktorá zakazuje Ukrajincom používať ruské sociálne siete, mailové servery a internetové vyhľadávače. Na dôveryhodnosti krajiny nepridávajú ani zrazy a pochody krajnej pravice a ukrajinských neonacistov.

➤ **Politická a vládna nestabilita**

V súčasnosti neexistuje na Ukrajine silná, stabilná a proreformná vládna koalícia. Všetky zákony a návrhy sa musia prerokúvať ad hoc, čo, samozrejme, znamená zložitý proces

vyjednávania a hľadanie kompromisov, ktoré sú časovo náročné. Zároveň taká situácia dost' otupuje hranu akýchkoľvek radikálnych reforiem a zmien v krajine. Rozloženie politických síl v parlamente neumožňuje ratifikovať politické body minských dohôd, takže celý Minský proces je na mŕtvom bode. Popularita súčasnej vlády a prezidenta výrazne poklesla, až 69% Ukrajincov si podľa výskumu Kyjevského medzinárodného ústavu pre sociológiu myslí, že prezident a vláda vedú krajinu zlým smerom.

Zoznam použitej literatúry

- [1] BAČIŠIN, V., 2017. Ekonomická vojna na východe Ukrajiny. (on line). (cit. 10.05.2017). Dostupné z: <https://aktualne.atlas.sk/ekonomika/ekonomika-eu/ocami-vladimira-bacisina-ekonomicka-vojna-vychode-ukrajiny.html>
- [2] LOGINOW, J., 2017. Ukrajina napreduje veľmi pomaly. (on line). (cit. 12.05.2017). Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/ukrajina-napreduje-ale-velmi-pomaly.html>
- [3] NEUPAUEROVÁ, M., VRAVEC, J., 2007. Monetary strategies from the perspective of intermediate objectives. In: Panoeconomicus. vol. 53, no. 2, 219-233 p. ISSN 1452-595X
- [4] TOMEK, M., 2017. Sociální situace na Ukrajině. (on line). (cit. 12.05.2017). Dostupné z: <http://encyklopedie.org/socialni-situace-ukrajine/>
- [5] PRESSBURG, A., P., 2016. Ukrajina má k plnokrvnej demokracii a EÚ ešte ďaleko. (on line). (cit. 09.05.2017). Dostupné z: <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2016/cislo-35/ked-je-krajina-dospela-no-nevyspela.html>
- [6] VRAVEC, J., 2013. Analýza determinantov vzniku a rozvoja peňazí, mien a menových systémov. 1st ed. Prešov: Bookman. 168 p. ISBN 978-80-8165-019-2
- [7] WORLD BANK, 2017. Ukraine Economic Update - September 2016. (on line). (cit. 10.05.2017). Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update-fall-2016>

Kontaktné údaje:

Ing. Ján VRAVEC, PhD.
Prešovská univerzita v Prešove
Fakulta manažmentu, Katedra účtovníctva a controllingu
ul. Konštantínova 16,
080 01 Prešov,
Slovensko, EÚ
email: jan.vravec@unipo.sk, vravec@gmail.com

Mgr. Michaela MIŠENKOVÁ
Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta, Inštitút rusistiky
ul. 17. Novembra 15,
080 01 Prešov,
Slovensko, EÚ
email: michaela.misenkova@smail.unipo.sk